

UNIONIN TULOT

EU:n talousarvio rahoitetaan lähes kokonaan (99-prosenttisesti) unionin omista varoista. Vuotuisten tulojen on katettava kokonaan vuotuiset menot. Neuvosto päättää omien varojen järjestelmästä yksimielisesti ottaen huomioon Euroopan parlamentin kannan, ja päätös edellyttää ratifiointia kaikissa jäsenvaltioissa.

OIKEUSPERUSTA

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 311 artikla ja 322 artiklan 2 kohta sekä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 106 A ja 171 artikla
- neuvoston päätös 2014/335/EU, Euratom, annettu 26. toukokuuta 2014, Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä^[1], neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 608/2014, annettu 26. toukokuuta 2014, Euroopan unionin omien varojen järjestelmää koskevista täytäntöönpanotoimenpiteistä^[2] sekä neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 609/2014, annettu 26. toukokuuta 2014, perinteisten, ALV- ja BKTL-perusteisten omien varojen käyttöön asettamisessa sovellettavista menetelmistä ja menettelyistä sekä käteisvarojen saamiseksi toteutettavista toimenpiteistä^[3]; nämä säädökset tulivat voimaan omia varoja koskevan päätöksen ratifiointin jälkeen 1. lokakuuta 2016, ja niitä sovelletaan taannehtivasti 1. tammikuuta 2014 alkaen

TAVOITE

Unionin taloudellisen riippumattomuuden turvaaminen talousarvion kurinalaisuutta noudattaen

TAUSTA

Euroopan hiili- ja teräsyhteisölle (EHTY) myönnettiin jo alun alkaen omia varoja, mutta Euroopan talousyhteisö (ETY) ja Euroopan atomienergiayhteisö (Euratom) rahoitettiin ensin jäsenvaltioiden maksuosuuksin. Omista varoista 21. huhtikuuta 1970 tehdyllä päätöksellä ETY:lle myönnettiin omat varat. Vuosittaisten maksumäärärahojen kattamiseen tarkoitettujen omien varojen enimmäismäärä on nykyisin 1,20 prosenttia

[1]EUVL L 168, 7.6.2014, s. 105.

[2]EUVL L 168, 7.6.2014, s. 29.

[3]EUVL L 168, 7.6.2014, s. 39.

unionin bruttokansantulosta (BKTL)^[4]. Talousarvion on oltava aina tasapainossa, joten tämä enimmäismäärä rajoittaa myös menoja (1.4.3). Käytännössä menojen enimmäismäärä on nykyisessä vuosia 2014–2020 koskevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä (1.4.3) vahvistettu noin yhdeksi prosentiksi unionin BKTL:sta.

TULORAKENNE

1. ”Perinteiset” omat varat

Nämä tulot koostuvat tulleista, maatalousmaksuista sekä sokeri- ja isoglukoosimaksuista. Perinteiset omat varat luotiin vuonna 1970 tehdyllä päätöksellä, ja niitä on kerätty siitä lähtien. Osuus, jonka jäsenvaltiot voivat pidättää itsellään kantokuluina, on laskettu 25 prosentista 20 prosenttiin. Perinteisten omien varojen osuus kaikista omista varoista on nykyään yleensä hiukan yli 10 prosenttia^[5].

2. ALV-perusteiset omat varat

Nykyään nämä varat muodostuvat unionin talousarvioon siirrettävästä jäsenvaltioiden arvioidun arvonlisäverokertymän prosenttiosuudesta. Arvonlisäveroon perustuvista omista varoista säädettiin vuoden 1970 päätöksessä. Nämä varat saatiin kuitenkin käyttöön vasta, kun arvonlisäverojärjestelmät oli yhtenäistetty jäsenvaltioiden välillä vuonna 1979. Arvonlisäveroon perustuvien omien varojen prosentuaalinen osuus kaikista omista varoista on nyt yhtä suuri kuin perinteisten omien varojen osuus.

3. BKTL-perusteiset omat varat

Nämä omat varat koostuvat jäsenvaltioiden bruttokansantuloon perustuvista maksuista, joiden yhdenmukainen prosenttiosuus vahvistetaan vuotuisen talousarviomenettelyn yhteydessä. Tästä omien varojen lajista sovittiin neuvoston päätöksellä 88/376/ETY. Alun perin niitä oli tarkoitus periä vain, jos muilla omilla varoilla ei pystyttäisi kattamaan menoja kokonaan. Nykyisin niillä kuitenkin rahoitetaan valtaosa EU:n talousarviosta. BKTL-perusteiset omat varat ovat kolminkertaistuneet 1990-luvun lopusta lähtien, ja nykyään niiden osuus kaikista omista varoista on yleensä noin 72 prosenttia.

4. Muut tulot ja edelliseltä varainhoitovuodelta siirrettävä ylijäämä

Muihin tuloihin sisältyvät EU:n henkilöstön palkoistaan maksamat verot, kolmansien maiden maksuosuudet eräisiin EU:n ohjelmiin sekä kilpailu- tai muuta lainsäädäntöä rikkoneiden yritysten maksamat sakot. Kunkin varainhoitovuoden mahdollinen ylijäämä otetaan tulona seuraavan varainhoitovuoden talousarvioon. Muut tulot, ylijäämät ja tekniset mukautukset ovat yleensä alle 10 prosenttia tulojen kokonaismäärästä.

5. Korjausmekanismit

Nykyisen omien varojen järjestelmän tarkoituksena on myös korjata jäsenvaltioiden maksuosuuksien välistä budjettiepätasapainoa. Vuonna 1984 sovittiin Yhdistyneen kuningaskunnan maksuosuuden alentamisesta määrällä, joka vastaa kahta kolmasosaa sen maksuosuuden (perinteisiä omia varoja lukuun ottamatta) ja sen

[4]BKTL:n muutosten (EKT 2010) perusteella rahoituskehykseen tehtävä tekninen mukautus vuodeksi 2020, [COM\(2019\)0310](#), 15.5.2019.

[5][Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös – varainhoitovuosi 2019](#).

talousarviosta takaisin saamien määrien erotuksesta. Tätä alennusta mukautettiin vuonna 2007, jotta unioniin vuodesta 2004 lähtien liittyneiden jäsenvaltioiden muut kuin maatalousmenot voitiin asteittain sulkea pois laskennasta. Tätä korjausta rahoittavat yhtä suurin osuuksin kaikki muut jäsenvaltiot Saksaa, Alankomaita, Itävaltaa ja Ruotsia lukuun ottamatta, sillä nämä saavat alennuksen osuuteen, jolla ne rahoittavat Yhdistyneen kuningaskunnan maksuosuuden alennusta. Saksa, Alankomaat, Itävalta ja Ruotsi hyötyivät myös alennetusta ALV-kannasta kaudella 2007–2013, ja Alankomaiden ja Ruotsin BKTL-osuuteen tehtiin vähennys samalla kaudella.

Nykytilanne on se, että voimassa olevaa Yhdistyneen kuningaskunnan korjausmekanismia ja sen rahoitusta on jatkettu ja arvonlisäverosta kertyvien omien varojen verokantaa on pienennetty kaudella 2014–2020 Saksan, Alankomaiden ja Ruotsin osalta (0,15 prosenttia). Nykyisten korjausmekanismien mukaan vuotuisiin BKTL-maksuosuuksiin on tehty lisäksi bruttovähennyksiä kaudella 2014–2020 Tanskan (130 miljoonaa euroa), Alankomaiden (695 miljoonaa euroa) ja Ruotsin (185 miljoonaa euroa) osalta sekä vuosina 2014–2016 Itävallan osalta (30 miljoonaa euroa vuonna 2014, 20 miljoonaa euroa vuonna 2015 ja 10 miljoonaa euroa vuonna 2016).

EU:N OMIEN VAROJEN UUDISTAMINEN

Lissabonin sopimuksessa määrättiin, että talousarvio rahoitetaan kokonaisuudessaan unionin omin varoin ja että neuvosto hyväksyy parlamenttia kuultuaan yksimielisesti päätöksen unionin omien varojen järjestelmästä^[6]. Siinä annettiin mahdollisuus ottaa käyttöön uusia omien varojen luokkia tai poistaa olemassa oleva luokka. Lisäksi siinä määrättiin, että neuvosto voi vahvistaa näiden päätösten täytäntöönpanotoimenpiteet vasta saatuaan parlamentin hyväksynnän.

Vuonna 2014 perustettiin korkean tason työryhmä tarkastelemaan yleisesti omien varojen järjestelmää ja käymään siitä vuoropuhelua kansallisten parlamenttien kanssa. Työryhmä koostui parlamentin, neuvoston ja komission edustajista, ja sitä johti Mario Monti. Tämä Montin työryhmäksi kutsuttu ryhmä perustettiin parlamentin vaadittua sitä vuosien 2014–2020 monivuotisesta rahoituskehyksestä käydyissä neuvotteluissa.

Työryhmä esitti loppuraporttinsa tammikuussa 2017. Se oli kahden vuoden ajan selvittänyt läpinäkyvämpiä, yksinkertaisempia, oikeudenmukaisempia ja demokraattisesti vastuullisempia tapoja rahoittaa unionin talousarvio. Sen tärkein päätelmä oli, että EU:n talousarviota on uudistettava niin tulo- kuin menopuolenkin osalta, jotta voidaan ratkaista nykyiset haasteet ja saada aikaan näkyviä tuloksia EU:n kansalaisille.

Kesäkuussa 2017 julkaistussa pohdinta-asiakirjassa EU:n rahoituksen tulevaisuudesta komissio esitteli viisi esimerkkiskenaariota ja niiden vaikutukset unionin tuloihin.

Komissio teki 2. toukokuuta 2018 ehdotuksia nykyisten ALV-perusteisten omien varojen yksinkertaistamisesta ja esitti samalla seuraavien uusien omien varojen käyttöönottoa:

- 20 prosentin osuus päästökauppajärjestelmästä saatavista tuloista

[6]Tällainen päätös on ratifioitava jäsenvaltioissa.

- yhteiseen yhdistettyyn yhteisöveropohjaan sovellettava kolmen prosentin verokanta (asteittain sen jälkeen, kun tarvittava lainsäädäntö on annettu)
- kansallinen rahoitusosuus, jonka määrä lasketaan jäsenvaltioiden kierrättämättömän muovipakkausjätteen määrän perusteella (0,80 euroa kilolta).

Komission arvioi tuolloin, että nämä uudet omat varat muodostaisivat noin 12 prosenttia EU:n koko talousarviosta ja niistä voitaisiin saada vuosittain tuloja jopa 22 miljardia euroa.

Komissio ehdotti, että nykyisistä maksuosuusalennuksista luovutaan asteittain viiden vuoden aikana. Sen jälkeen mitään alennuksia ei enää sovellettaisi. Lisäksi jäsenvaltioiden pidättämiä tullimaksujen kantokuluja on tarkoitus vähentää 20 prosentista 10 prosenttiin. Se ehdotti myös vuosittain kerättävien omien varojen enimmäismäärän – joka nyt on 1,20 prosenttia EU:n bruttokansantulosta – korottamista 1,29 prosenttiin, sillä 27 jäsenvaltion EU:n bruttokansantulo jää pienemmäksi. Komissio halusi myös lisätä unionin talousarviosta taattujen välineiden käyttöä ja ehdotti Euroopan kehitysrahaston sisällyttämistä unionin talousarvioon.

EUROOPAN PARLAMENTIN NÄKÖKANNAT

Parlamentti on viime vuosina useissa päätöslauselmissaan (esim. [Euroopan yhteisöjen omien varojen järjestelmästä](#) 17. joulukuuta 2014 antamassaan päätöslauselmassa) kiinnittänyt huomiota omien varojen järjestelmän ongelmiin ja etenkin siihen, että järjestelmä on liian monimutkainen. Se on tehnyt ehdotuksia varmistukseksi, että unioni on taloudellisesti riippumaton, ja vaatinut uudistuksia, joiden avulla tulojen kerääminen olisi entistä yksinkertaisempaa, avoimempaa ja demokraattisempaa.

Lissabonin sopimuksen uusien määräysten nojalla parlamentti on toistuvasti vaatinut omien varojen järjestelmän perusteellista uudistusta, esimerkiksi 15. huhtikuuta 2014 antamassaan [pätöslauselmassa kauden 2014–2020 monivuotista rahoituskehystä koskevista neuvotteluista](#).

Parlamentti antoi 16. huhtikuuta 2014 [lainsäädäntöpätöslauselman esityksestä neuvoston päätökseksi unionin omien varojen järjestelmästä](#), jossa se painotti Montin työryhmän tärkeyttä ja korosti muiden vakavien ongelmien ohella, että unionin nykyisen rahoitusjärjestelmän vuoksi neuvostossa ei ole voinut syntyä riittävää enemmistöä, jotta vuotuisiin talousarvioihin voitaisiin ottaa riittävästi maksumäärärahoja unionin oikeudellisten velvoitteiden täyttämiseksi ja poliittisten sitoumusten noudattamiseksi.

Pätöslauselmassaan ”[Monivuotisen rahoituskehysten 2014–2020 vaalien jälkeisen tarkistamisen valmistelu: parlamentin huomautukset komission ehdotusta odotettaessa](#)”, jonka parlamentti antoi 6. heinäkuuta 2016, se kehotti komissiota esittämään vuoden 2017 loppuun mennessä omia varoja vuoden 2021 jälkeen koskevan kunnianhimoisen lainsäädäntöpaketin, jonka ohjaavina periaatteina ovat yksinkertaisuus, tasapuolisuus ja avoimuus.

[Monivuotisen rahoituskehysten 2014–2020 välitarkistuksesta 26. lokakuuta 2016 antamassaan päätöslauselmassa](#) parlamentti korosti jälleen tarvetta pienentää unionin talousarvioon suoritettavien BKTL-maksuosuuksien osuutta ja kehotti joko uudistamaan perusteellisesti ALV-perusteista omien varojen järjestelmää tai

luopumaan siitä kokonaan. Lisäksi parlamentti kehotti ottamaan käyttöön yhden tai useamman uuden omien varojen lähteen sekä luopumaan kaikenlaisista alennuksista.

[EU:n rahoituksen tulevaisuutta koskevasta pohdinta-asiakirjasta 24. lokakuuta 2017 antamassaan päätöslauselmassa](#) parlamentti totesi jälleen sitoutuneensa uudistamaan unionin omien varojen järjestelmää perusteellisesti. Se korosti, että tällaiseen järjestelmään pitäisi sisältyä tasapainoinen kokonaisuus uusia unionin omia varoja, joilla on tarkoitus tukea EU:n toimintapolitiikan tavoitteita ja jotka olisi otettava käyttöön asteittain, jotta unionin rahoituksesta tulisi oikeudenmukaisempi ja vakaampi.

Parlamentti esitti [Euroopan unionin omien varojen järjestelmän uudistamisesta 14. maaliskuuta 2018 antamassaan päätöslauselmassa](#) syitä, joiden vuoksi nykyistä omien varojen järjestelmää olisi uudistettava. Se esimerkiksi katsoi, että uudistus on tarpeen, jotta voidaan korjata nykyisen järjestelmän puutteita ja jotta EU pystyy rahoittamaan toimintapolitiikkaansa ja vastaamaan uusiin haasteisiin. Parlamentti myös toivoi, että saataisiin aikaan hyväksyttävä ja tasapainoinen omien varojen järjestelmä. Se hahmotteli uuden järjestelmän luomista koskevat periaatteet ja olettamukset, luetteli uusien omien varojen määrittelyssä käytettävät kriteerit ja ehdotti mahdollisten uusien omien varojen kokonaisuutta.

Parlamentti antoi 30. toukokuuta 2018 [pätöslauselman monivuotisesta rahoituskehyksestä 2021–2027 ja omista varoista](#). Se piti komission 2. toukokuuta 2018 tekemiä ehdotuksia omista varoista myönteisinä. Se myös muistutti kannastaan, että monivuotisesta rahoituskehyksestä ei tulisi sopua, ellei omia varoja koskevassa kysymyksessä edistytä vastaavasti.

Parlamentti antoi 14. marraskuuta 2018 [pätöslauselman monivuotisesta rahoituskehyksestä 2021–2027](#). Siinä se kehotti komissiota ottamaan huomioon Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lausunnon nro 5/2018 ja esitti ehdotuksia sellaisen uusien omien varojen korin käyttöön ottamiseksi, joka ei lisäisi kansalaisten verotaakkaa mutta vastaisi unionin olennaisiin strategiaan tavoitteisiin.

Parlamentti vahvisti vaalien jälkeisen kantansa 10. lokakuuta 2019 antamassaan [pätöslauselmassa monivuotisesta rahoituskehyksestä 2021–2027 ja omista varoista](#). Se kehotti erityisesti ottamaan käyttöön hiilitullimekanismin, joka sen mukaan olisi ”oikeudenmukainen tapa vastata yleisiin vaatimuksiin, jotka koskevat ratkaisevaa johtajuutta ilmastomuutoksen torjunnassa samalla kun varmistetaan tasapuoliset toimintaedellytykset kansainvälisessä kaupassa”.

KEHITYS VUONNA 2020

Komissio teki 28. toukokuuta 2020 esityksen, jossa ehdotettiin, että unioni ottaisi lainaa 750 miljardia euroa laskemalla kansainvälisillä markkinoilla liikkeeseen EU:n puolesta joukkovelkakirjoja, joiden maturiteetti olisi 3–30 vuotta. Tarkoituksena on rahoittaa tällä tavoin uudistettu monivuotinen rahoituskehys sekä elpymis- ja palautumissuunnitelma (johon sisältyy EU-maille myönnettäviä avustuksia ja lainoja). Komissio ehdotti, että omien varojen enimmäismäärää korotetaan poikkeuksellisesti ja väliaikaisesti 0,6 prosenttiin EU:n BKTL:sta EU:n velkojen huomioon ottamiseksi ja hankitun markkinarahoituksen takaisinmaksua varten. Tämä korotus täydentäisi pysyvää korotusta 1,2 prosentista 1,4 prosenttiin BKTL:sta, jota on ehdotettu uuden

taloudellisen tilanteen huomioon ottamiseksi. Komissio katsoo tämän vahvistavan tarvetta uudistaa EU:n talousarvion rahoitustapaa perusteellisesti. Yksinkertaistettujen arvonlisäveroon perustuvien omien varojen ja jäsenvaltioiden rahoitusosuuksien sekä kierrättämättömän muovipakkausjätteen määrään perustuvien uusien omien varojen lisäksi on esitetty muita vaihtoehtoja uusiksi omiksi varoiksi. Näihin kuuluvat muun muassa päästökauppajärjestelmään perustuvat omat varat ja niiden laajentaminen merenkulku- ja ilmailualoille sekä hiilidioksidipäästöjen tullimekanismi. Lisäksi on esitetty suuryritysten toimiin perustuvia omia varoja sekä sellaisiin yrityksiin sovellettavaa digiveroa, joiden vuotuinen kokonaisliikevaihto on yli 750 miljoonaa euroa.

[Uudesta monivuotisesta rahoituskehuksesta, omista varoista ja elvytyssuunnitelmasta](#)

15. toukokuuta 2020 antamassaan päätöslauselmassa parlamentti kehotti korottamaan välittömästi ja pysyvästi omien varojen enimmäismäärää, koska BKTL:n ennakoitaan alentuvan kriisin aiheuttaman taantuman jälkeen. Se myös katsoi, että uusia omia varoja tarvitaan paitsi EU:n elpymisen rahoittamiseksi ottamien lainojen korkojen ja lyhennysten maksamiseen myös kunnianhimoisen monivuotisen rahoituskehysten rahoittamiseen. Samalla se korosti, että tämä olisi tarpeen jäsenvaltioiden BKTL-maksuosuuksien säilyttämiseksi nykyisillä nimellisillä tasoilla.

Parlamentti antoi [23. heinäkuuta 2020 päätöslauselman Eurooppa-neuvoston 17.–21. heinäkuuta 2020 pidetyn ylimääräisen kokouksen päätelmistä](#). Siinä se korosti, että ainoastaan uusien omien varojen luominen voi auttaa EU:n velan takaisinmaksussa ja samalla pelastaa EU:n talousarvion ja lieventää jäsenvaltioiden valtionkassoihin ja unionin kansalaisiin kohdistuvaa finanssipoliittista painetta. Se kehotti monivuotisesta rahoituskehuksesta ja omista varoista vastaavaa neuvotteluryhmäänsä käymään neuvotteluja sellaisen valtuutuksen pohjalta, johon sisältyy myös uusien omien varojen kori. Nämä uudet omat varat on määrä ottaa unionin talousarvioon 1. tammikuuta 2021 alkaen, ja niitä on tarkoitus täydentää myöhemmin sitovaa aikataulua noudattaen.

Alix Delasnerie
08/2020

